

SLOVENSKI GOSPODAR

LIST LJUDSTVU V POUK IN ZABAVO

Izhaja vsak četrtek.
Cena: Letno Din 32.—,
polletno Din 16.—, četrt-
letno Din 8.—, inozemstvo
Din 64.—

Uredništvo in upravništvo: Maribor, Koroška c. 5
Telefon Interurban 113

Cena inseratom: cela
stran Din 1400.—, pol strani
Din 700.—, četrt strani
Din 350.—, Mali oglasi be-
seda Din 1.—, stalnim popust

Opozicija in vlada po sprejetju proračuna.

Vsi poiskusi Radiča in Pribičevića, da bi omajala stališča stališče vlade med proračunsko razpravo, so se razblinili v nič. Kljub srditim napadom obeh voditeljev seljačke demokracije med proračunom na posamezne ministre je pokazala vlada na pram opoziciji toliko obzirnosti, da je več njenih pametnih in res nujnih predlogov sprejela. Popustljivost vlade pa voditelj opozicije med proračunom ni spametovala toliko, da bi se bila vsaj na eni seji izkazala kot stvarna kritika vladnega početja, ampak sta igrala nelepo vlogo navadnih kričačev. S svojimi izjavami, katere sta podala na javnih zborovanjih glede krivde Srbije na izbruhu svetovne vojne, sta škodovala ugledu države na zunanaj in si odbila naklonjenost srbskega naroda za nedogleden čas.

Proračun je pod streho. Po sprejetju proračuna stoji vlada še trdnješe in voditelja opozicije stojita pred težavnim vprašanjem: Kako po proračunu v vlado?

Pribičević že kaže toliko teka po vladni moči, da je na skupščinski seji dne 24. t.

m. naravnost zahteval sprejem v vladno večino z besedami: »Mi hočemo vladati!«

Pribičević sili pod plašč vlade v Beogradu, Radič daje po Zagrebu časnikarjem izjave, v katerih napoveduje po proračunu koncentracijsko vlado vseh večjih strank. To od Radiča zasanjano vlado bi naj ne sestavil več general, ampak parlamentarna oseba, ki je lahko vsakdo drugi, samo Vukičević ne! Nekaj tednov sta se posluževala Radič in Pribičević slepila med narodom: Nastop seljačke demokracije pri proračunu bo zlomil vladi vrat in po proračunu bova midva pri vladnem krmilu! Nastopilo je pa ravno nasprotaj od napovedi voditeljev opozicije in kam — sedaj?

Dejstvo je, da bo Radič po vse obsodbe vrednih napadih na Srbe med proračunsko razpravo veliko težje sprejet v vlado, nego kedaj poprej. Z gotovostjo tudi lahko trdimo, da dokler bo komandiral Hrvate v pobratimstvu z Radičem Pribičević, se hrvaški narod ne bo povspel do uglednejšega zastopstva v vladi.

soseda Jurja! On je iz same trme, ker hoče biti drugače kot smo mi drugi, šel na njegovo stran. »Domovina« je začela prihajati v hišo. Iz hiše pa je šel rožnivenec, molitvena knjiga. Kadar je bila nedelja, saj veste, fant je vzel puško in šel v gozd, dekle pa kratko krilce, pa v mesto! Mati ni imela poguma ugovarjati, prosila je moža — a ta jo je s kletvijo zayrnil. Ni čuda, da je od žalosti — umrla!

»Vemo to, vemo«, so pritrdili možje.

»Kako je zdaj v tej hiši, če se pride za kako cerkveno reč, veš itak ti, ki si cerkveni ključar! Za sveče? Nič! Za zvonove? Nič! Za biro? Še manj! Le grobo besedo dobiš! Pa če rečeš, da so še vedno vpisani v krstni knjigi kot katoličani, se nič ne zmenijo!«

»To so suhe veje, kot pravi Kristus!«

»Takah suhih vej je bilo polno drevo katoliške Cerkve v Mehiki! Ni se pazilo tedaj, ko so škodljivci nemoteno zastrupljali vrste katoličanov, ki jih je v Mehiki od 100 — petindevedeset! Pa so ti katoličani postali mlačni, brezbržni, kmalu pa celo sovražni. Po teh nezavednih in mlačnih so prišli do moči Calles in njegovi kompanjoni. Zdaj, ko imajo moč, divjajo svobodno. Zdaj katoličani izpregledujejo. Bog, ki je pravičen in neskončno moder, je pripustil ta vihar, ki naj otrese suhe veje, da celo drevo ne sprhni!«

»No, pri nas, hvala Bogu, ne more priti do takih razmer!«

»Ne more priti? Glej na Hrvaško! Kako ti je Hrvat bil znan kot pobožen! Radič ga je zaslepil, na videz se je delal pobožnega, nosil gorečo svečo v procesiji pred-poldne, popoldne pa napadal katoliško Cerkve na svojem shodu. Ko je Radič politično usuznjil Hrvate, jim je polagoma omajal tudi vero. In zdaj ti katoliški Hrvat dajajo moč Radiču in Pribičeviću, ki sta znana svobodomisleca. Za nas Slovence so pa nastavili domačo vabo, Pucelja in Zerjava. Zerjav nič ne taji, da služi svobodomiselstvu, Pucelj pa je dozda, no, ono nedeljo pred Jožefovim pa je v Ljubljani javno povedal, da je v bodoče s svobodomisleci eno!«

»Meni se zdi, da so liberalni časopisi za naše hiše, kar je trtna uš za trto. Nevidno se zaje in kmalu je trta suha«, je pripomnil sosed-vinogradnik.

»Je tako, je«, je dejal gospodar. »Ne govorijo zastoj, da je dandanes glavna naloga, celo bolj važna kot zidati cerkve, da razširimo katoliško časopisje in iztrebimo liberalno časopisje vse do zadnjega!«

»Plevel znamo pa me ženske dobro plesti in ruvati, bomo šle me na to delo«, je pripomnila gospodinja.

»Le dajte«, se je okorajžil sosed, »naša bo tudi pomagala! Zdaj za Velikonoč, ko

Ljubljanska oblastna skupščina.

Ljubljanska oblastna skupščina je zborovala od 14. do 17. marca. Na dnevnem redu je bilo več uredb. V prvi seji je podal izčrpno poročilo predsednik oblastne skupščine dr. Marko Natlačen o delovanju oblastnega odbora v preteklem letu. Sprejele so se uredbe o agrarnih operacijah, o zdraviliščih, o oblastni strežniški šoli, o prejemkih zdravniškega osebja v oblastnih zdravstvenih zavodih, o samoupravni zdravstveni službi, o okrožnih zdravnikih, o ustanovitvi sklada za zgradbo malih stanovanj in slednjič 13 načrtov glede zgradbe novih cest, preložitve klancev, zgradbe mostov itd. Vloženih je bilo tudi več predlogov od strani poslancev. — Odsek za kmetijstvo je sklenil: Oblastnemu odboru se naroča, da podpira zidanje hlevov in gnojničnih jam z denarnimi sredstvi, ker je to ena najbolj perečih vprašanj našega kmeta. Oblastna skupščina je odgodena na nedoločen čas.

»Kaj misliš«, je dejal gospodar sosedu, »ali ni to sramota za ves kulturni svet, kar počenja tisti Calles v Mehiki?«

»Pa tega jaz ne razumem, kako da je ta človek prišel do moči in da mu nihče ne more blizu!«

»To si lahko razložim.«

Tretji sosed je prišel s prijateljem bližu in dejal:

»Torej danes smo slišali v cerkvi, kakšen krvoločni tiger je znani Calles v Mehiki. Je pa to res grda reč, tako nemoteno preganjanje kristjanov v dvajsetem stoletju!«

»Stopimo malo k nam, pa se razgovorimo o tem, kako je sploh do tega prišlo. Danes je nedelja, pa mrzlo je še tudi, da se malo pogrejem!«

Stopili so v gostoljubno gospodarjevo hišo in so posedli.

»Glejte«, je začel gospodar. »V naši vasi smo imeli ljubi mir do onega časa, ko je prišel oni mladi liberalni učitelj. Sam je prinesel »Jutro« s seboj, pa je kmalu začel stikati po vasi, koga bi še speljal v omrežje liberalizma. Poglejte našega

Stermecki, Celje

vredno. Prodajam zjamčeno dobro blago iz najboljših svetovnih tovarn, ker imam samo direktne zveze z tovarnarji iz vseh industrijskih držav v Evropi. Več milijonsko zalogo, katera se nahaja v prtiličju, prvem nadstropju in v podstrešnih skladiščih cele ogelne hiše, si vsakdo lahko ogleda in vpraša za cene, brez da bi bil primoran kaj kupiti. Na razpolago je vedno 40 do 50 strokovno naobrazanih in prijaznih uslužbencev, kateri dajejo radevolje vsakemu obiskovalcu točna pojasnila in slednje cene od vseh predmetov.

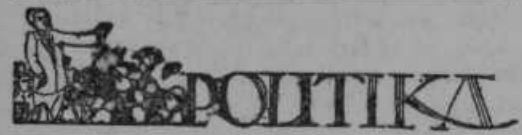
Zaloga sestoji iz sledečih oddelkov in predmetov: **Manufakturni oddelek:** sukno, volna, platno, tiskanine in razne tkanine iz bombaža in lanu. **Modni oddelek:** perilo, pletenine, torbarski, nožarski, jekleni in kosmetični predmeti, traki, čipke, vezanine in muzikalije. **Konfekcijski oddelek:** gotove obleke za dame, gospode, otroke, in klobuki. **Čevljski oddelek:** galanterijski, luksuzni in štrpacni čevlji za dame, gospode in otroke. **Pošto-rzpošiljalni oddelek in engros oddelek.**

299

Stermecki, Celje

bo »Slovenski Gospodar« imel celo 32 strani, ga bo lahko celo v take hiše spraviti, kjer ga dozdej niso imeli! Videli bodo, da je ta naš pravi in dobri časopis!

»Torej, za pisanko na delo za »Slovenskega Gospodarja«, da tudi mi njemu nekaj damo za pisanko, ko nam jo letos tudi on prinašal!»

V NAŠI DRŽAVI.

Opozicija je onemogla! S takim krikom se je zagnala opozicija v vlado, da je že vsakdo pričakoval, da je bo konec takoj. Zgodilo se ni ničesar. Vlada dela dalje, opozicija pa se je utrdila. Tudi nima več predlogov, s katerimi bi še delo opirala.

Vse uspehe dosegla — opozicija! Ta je pa dobra, če hoče kdo verjeti, seveda, da je vse ugodnosti glede dohodnine, glede drugih olajšav finančnega zakona itd. dosegla opozicija. Ako je temu res tako, potem bi bilo najbolje, da Radič in Pribečević vedno ostaneta v opoziciji, bosta itak — vse dosegla!

Zunanji minister dr. Marinkovič je ozdravil in bode v bodoče sam vodil posle svojega ministrstva.

Važne avdijence. Kralj je sprejel v avdijenco predsednika vlade Vukičevića in našega voditelja dr. Korošca ter Davidoviča. Za temi je sprejel kralj tudi Pavle Radiča. O svojih avdijencah nihče ni povedal ničesar.

Preiskava korupcije, ki so jo uganjale prejšnje vlade posebno v ministrstvu za šume in rude, se vrši z vso natančnostjo. Da se v bodoče ne bodo mogle korupcije nadaljevati, bo poseben odbor stalno nadziral gozdarske fondе. V tem ministrstvu se gospodari s težkimi milijoni. Svoj čas je bil minister v tem ministrstvu tudi dr. Zerjav, dosedaj edini Slovenec. Za njim so ga enkrat imeli tudi radičevci.

Organizacija radikalne stranke se vrši potom glavnega odbora, ki ga vodi radikalni prvak Aca Stanojevič, ki bo najbrže tudi načelnik radikalne stranke. To organizacijsko delo so nekateri iz opozicije smatrali kot delo proti Vukičeviću, kar pa je Stanojevič tudi pred kraljem odločno zanikal.

Radič zopet klical generale na vlado! Radič hoče res na vsak način spraviti državo do tega, da bi ji vladal general. Pretekli teden je ponovno stavil zahtevo, naj prevzame vlado general, ki naj vso vlado pobesi!

Po proračunu veliko dela! Ko bo vlada dobila odobrenje proračuna, jo čaka veliko dela. Naš dinar mora postati denar, ki ima stalno vrednost, rešiti ga je treba iz spekulacijskih rok raznih težkih bankirjev na denarnem trgu. Sprejeti je treba posojilo, ki ga je finančni minister dobil v Angliji. Pogodbo z Italijo je treba napraviti, ker se je le za pol leta podaljšala. To delo bode vlada izvršila sama, ako se radičevci pravočasno ne spametujejo. Ker je letos desetletnica, kar obstoja država, se mnogo dela na to, da bi se političen boj omilil in da bi se izvršilo — kraljevo kronanje.

V DRUGIH DRŽAVAH.

Avstrija in naši rojaki v Avstriji. V Avstriji, posebno na Koroškem, prebiva še veliko Slovencev, saj so vsi ti kraji preko Celovca na Gospo Sveto in do Lavanta slovenski od začetka. Našim na Koroškem se pa ne godi tako dobro recimo glede šolstva in slovenske službe božje, kot se godi Nemcem pri nas. Avstrija naj se zaveda svojih dolžnosti do Slovencev, če hoče, da bo Jugoslavija z Nemci ostala tako dobra. Prav bi bilo, da se te stvari pravično uredijo in da bode meja odprta potem tudi na gospodarskem polju v obojestransko korist!

Italijanski apetit je velik, ne le napram naši zemlji, diši mu tudi turška in afriška. Na Francoskem pa, kjer je le malo družin, ki bi ohranile kmetsko posest od roda do roda, kupujejo Italijani zemljo, in naseljujejo svoje ljudi, da je Francoze začelo skrbeti, kam bo to privedlo Francijo.

Vse je nezadovoljno! Ne le Rumuni, tudi Madžari so nezadovoljni. Bodo tudi ugovarjali. Seveda ti bolj z uspehom kot Rumuni.

Rumunija in Grčija sta napravili posebno pogodbo. Prvotno domnevanje, da bi Italijan imel tu roke vmes, se je izkazalo kot neresnično. Je ravno narobe res!

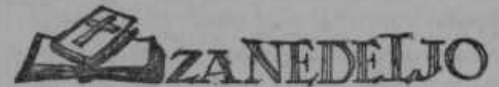
Volilni boj v Nemčiji se stopnjuje vedno bolj. Prvo odločilno moč ima svetovno načelo — krščansko, ali socialistično ali liberalno-svobodomiselno. V drugi vrsti načelo centralizma in avtonomije, še le v tretji vrsti načelo oblike vladavine, ali cesarstvo ali republika, in čisto v zadnji vrsti stanovsko-politično, ki se izživlja.

Španija vstopi v Društvo narodov, akoprav je svoj čas izstopila, ker so se ji zagotovile zahtevane pravice.

Rusija — osamljena! Radi svojih preveč boljševiških predlogov, ki jih Rusija iznaša v svet, je vedno bolj osamljena. Stališče naše vlade je povedal zastopnik zunanjega ministra, ki je rekel, da Jugo-

slavija želi čimpreje stopiti v stik z ruskim narodom, žal pa, da ji v tem oziru sedanja ruska vlada ne more posredovati.

Krvavi kmetski pusti v Rusiji. Kmetje morajo v Rusiji oddajati žito državi. Pri tem pa se jim mnogokje, skoroda povsod, godijo od strani boljševikov krivice, zoper katere so se kmetje z orožjem uprli. Iz mnogih okrajev prihajajo sporočila o velikih krvavih kmetskih pustih.

Žalostna mati.

Srečno, zadovoljno so živeli v svoji mali hišici na koncu vasi. Mož je bil zidar in je dobro zaslužil, žena je bila šivilja, a je znala prijeti tudi za delo na polju. Solnce v hiši pa je bil petletni sinček, ki je razveseljeval očeta in mater, za katerega sta oba z veseljem skrbela in delala.

Nekega dne pa ji prinesejo moža nezavestnega v hišo. Zvrtelo se mu je pri delu in je padel iz visokega odra. Se se je zavedel, tri dni se je boril s smrtjo, a notranje poškodbe so bile prehude, podlegel jim je v najlepših letih. Neizrečeno jo je potrla, samo misel na sinčka, katere mu bo sedaj morala biti mati in oče, jo je držala, da ni obnemogla. Začelo se je težavno življenje. Po dnevu je delala na polju, velikokrat je pozno v noč sedela pri šivanju, samo da je sinček imel vse potrebno. Ko je imel 12 let, je zbolel na nevarni otroški boleznii škrlatici. Skoraj celi teden je visel med življenjem in smrtjo. Ves ta čas se ni ganila od njegove postelje, pazila je na vsak njegov dih, jokala je, molila in vila roke, dokler ni minila nevarnost in se mu je začelo obratovati na bolje. Kakor da bi ga še enkrat dobila, je začela zanj skrbeti z novo, podvojeno ljubeznijo. Ko je dorastel, ga je dala v uk, čez nekaj let je bil izvrsten ključavničar. Kar pa je bilo še več, bil je pošten, trezen fant, ljubeč sin, ki je vračal materi prav po sinovski njeno veliko ljubezen. Bil je pravo solnce za njeno življenje, ki se je začelo nagibati k — zatonu.

V to njeno veliko srečo pa se je oglašila grozna beseda: vojska. Kakor meč jo je presunila ta beseda, njeno materino srce je zaslutilo neogibno nesrečo. Ob slovesu se je moral sin izviti s silo iz njenih rok in začeli so se za njo tedni in mesece neizrečene skrbi in strahu. Koliko je premolila in izročala sina božjemu in Marjinemu varstvu! Kako je čakala na ka-